

ธนาคารออม

จุฬาร
สรสร้างสังคม
สรสร้างสังคม

ฉบับที่ ๔๑ เดือนกันยายน ๒๕๖๘

- ❑ จุดหักเห (Tipping Point)
- ❑ “เชื่อมเครือข่าย ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาจุฬารธนาคารออม กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และภาคใต้ฝั่งอันดามัน”
- ❑ นวัตกรรมสังคม: แนวทางเพิ่มพลังขับเคลื่อนงานพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑
- ❑ ธนาคารความดี พัฒนาคน ๓ วัย ด้วยคุณธรรม สร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนสู่ชุมชน
- ❑ การพัฒนา “นวัตกรรมการเงินเพื่อสังคมด้วยแนวคิด PES”
- ❑ “ธนาคารเวลา” เชื่อมสายใยชุมชนด้วยการแบ่งปันและสร้างมูลค่าให้ชีวิต

บทบรรณาธิการ

จุลสารธนาคารสมองฉบับนี้ ยังคงมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ เริ่มจากบทความสรุปผลการจัดประชุม “เชื่อมเครือข่าย ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมสมอง กลุ่มจังหวัด ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และภาคใต้ฝั่งอันดามัน” ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตรง และบทความการขับเคลื่อนงานของอุตสาหกรรม ในการ สร้างนวัตกรรมสังคมที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาในมิติต่าง ๆ ได้แก่

ธนาคารความดี พัฒนาคน ๓ วัย ด้วยคุณธรรม สร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนสู่ชุมชน วุฒิอาสาฯ จ.เชียงราย สร้างกิจกรรมฟื้นฟู คุณธรรม และส่งเสริมการทำความดีของคน ๓ วัย โดยนำความดี มาแปลงเป็นคะแนน และฝากไว้กับธนาคารความดี เพื่อนำมา แลกสินค้าอุปโภคบริโภค อันเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชน ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคงในชีวิต

การพัฒนา “นวัตกรรมการเงินเพื่อสังคม ด้วยแนวคิด PES” วุฒิอาสาฯ ภาคตะวันออก นำแนวคิดการตอบสนองคุณค่า ของระบบนิเวศ (PES) มาพัฒนากลไกการเงินเพื่อสังคม ผ่านการจัดตั้ง กองทุนป่าครอบครัวและป่าชุมชนภาคตะวันออก เพื่อสนับสนุน การเข้าถึงแหล่งทุน ยกย่องเกษตรกรเป็น “ผู้ดูแลระบบนิเวศ” และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

“ธนาคารเวลา” เชื่อมสายใยชุมชนด้วยการแบ่งปันและ สร้างมูลค่าให้กับชีวิต วุฒิอาสาฯ จ.ตรัง นำแนวคิด “ธนาคาร เวลา” มาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม ผ่าน “ศูนย์เรียนรู้รองรับสังคมสูงวัย” ต.บางด้วน อ.ปะเหลียน โดยใช้ “เวลา” แทน “เงิน” และสมาชิกในชุมชนนำทักษะ ความรู้ และเวลาของตนเองมาแลกเปลี่ยน ช่วยเหลือกัน

นอกจากนี้ ยังมีคอลัมน์ประจำที่น่าสนใจ ประกอบด้วย **คอลัมน์ก้าวทันโลก “จุดหักเห (Tipping Point)”** ที่กล่าวถึงสังคมโลกกำลังเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่าน แต่สังคมไทย ยังคงติดอยู่ในกับดักที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หากประเทศไทยจะไปถึงจุดพลิกผันที่พึงปรารถนาได้ ต้องอาศัยกระบวนการอย่างไบบ้าง ติดตามอ่านในคอลัมน์นี้ได้ และสาระน่ารู้ **“นวัตกรรมสังคม: แนวทางเพิ่มพลัง ขับเคลื่อนงานพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑”** เล่าถึงความหมาย ลักษณะ กระบวนการ และรูปแบบต่าง ๆ ของนวัตกรรม สังคมกับงานพัฒนา ตลอดจนนำเสนอกรณีศึกษา ของชุมชนไทยและต่างประเทศ และแนวทางการประยุกต์ใช้ กับงานพัฒนาในพื้นที่ รวมทั้ง **“คอลัมน์เลียบเรียงเคียงรู้ วุฒิอาสาฯ”** ที่ยังคงนำเสนอข่าวสารความเคลื่อนไหว ของวุฒิอาสาฯ อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมา ภาวะโลกร้อนทำให้ ประเทศไทยเกิดสภาพอากาศแปรปรวนและเปลี่ยนแปลงบ่อย ทั้งพายุที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ฝนที่ตกหนักจนนำไปสู่ น้ำท่วมในหลายพื้นที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนิน ชีวิตประจำวัน ทั้งการเดินทาง การประกอบอาชีพ ตลอดจน สุขภาพร่างกายและจิตใจ อีกทั้งเหตุการณ์ความไม่สงบ บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และชีวิตความเป็นอยู่เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ขอให้ วุฒิอาสาฯ ทุกท่านดูแลตนเอง ทั้งสุขภาพกายให้แข็งแรง ระวังโรคที่มากับน้ำท่วม บริหารจัดการความเครียด จากการเสพข่าวมากเกินไป เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ให้เข้มแข็ง และเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ ความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีสติ แล้วพบกันใหม่ ฉบับหน้า สวัสดีค่ะ

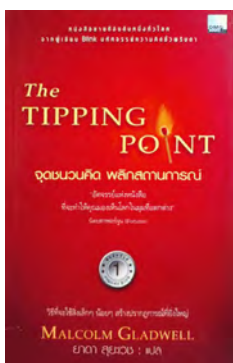

จุดหักเห (Tipping Point)

“The key to good decision making is not knowledge. It is understanding. We are swimming in the former. We are desperately lacking the latter”

**“กุญแจสำคัญในการตัดสินใจที่ดี มิใช่ความรู้ แต่คือความเข้าใจ
เราเวียนว่ายกันอยู่แต่ในเรื่องแรก ขาดเรื่องหลังอย่างที่สุด”**

สังคมเรากำลังเข้าสู่ยุคสมัยที่จำเป็นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนผ่าน (Transition) เข้าสู่โลกยุคใหม่ ที่ต้องปรับเปลี่ยนทั้งวิถีคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของโลก แต่ดูเหมือนว่าการปรับเปลี่ยนทั้งวิถีคิด และการบริหารจัดการยังเป็นไปอย่างล่าช้า และนับวันจะยิ่งถอยกลับไปสู่ศตวรรษที่ ๒๐ ด้วยซ้ำ สังคมเรายังถูกรอบล้อมด้วยอำนาจเก่า แบบอุปถัมภ์ รวมศูนย์อย่างเหนียวแน่นในระบบราชการขนาดใหญ่ (Bureaucracy) ที่ติดอยู่ในกับดักของการปรับเปลี่ยนวิถีคิด ให้เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมแห่งความรู้ ที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างเป็นองค์รวม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนไปแล้ว

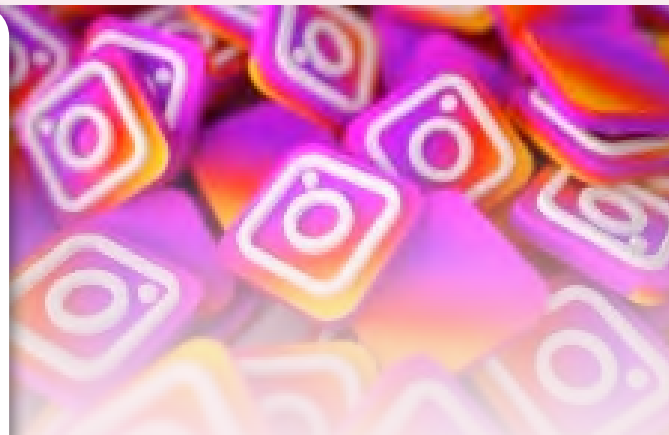

จำได้ว่าเมื่อหลายสิบปีก่อน มีหนังสือพ็อกเก็ตบุ๊ก เรื่อง “จุดพลิกผัน TIPPING POINT” เขียนโดย มัลคัม แกลดเวลล์ เปิดเผยผลการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ จากประสบการณ์จริงในสังคมว่า อะไรคือจุดพลิกผัน ที่ทำให้ความคิดของคนเราสามารถแพร่กระจาย ออกไปราวกับไวรัส (Viral) ส่งผลกระทบให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างกว้างขวางได้ หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องทฤษฎีที่อธิบายว่า ความคิด ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

รวมทั้งพฤติกรรมของมนุษย์ แพร่ขยายออกไปได้เหมือนติดเชื้อไวรัส อย่างยับยั้งไม่ได้ เมื่อมาถึงมวลวิกฤติ หรือ Critical Mass ที่เรียกว่า จุดพลิกผัน

สำหรับสาระสำคัญพอจะสรุปได้ ๔ ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

ประเด็นแรก ความคิดจะแพร่กระจายไปราวกับติดไฟเมื่อมาถึงจุดพลิกผัน จุดพลิกผันนี้คือ จุดมวลวิกฤติ (Critical Mass) ที่แนวความคิดผ่าน เป็นที่น่าสนใจสำหรับคนไม่กี่คน ไปสู่แนวคิดที่ทุก ๆ คนต้องมี ยกตัวอย่าง

การใช้ Instagram เริ่มแรกก็ค่อย ๆ เติบโตมาช้า ๆ แต่จุดพลิกผันเกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ของปี ๒๐๑๒ ซึ่งเป็นจุดที่จู่ ๆ โลกทั้งใบต้องการเปิดบัญชีกันทั้งนั้น ปริมาณการใช้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในอัตราสูงที่สุดของโซเชียลเน็ตเวิร์กขณะนั้น

ประเด็นที่สอง แนวคิดมาถึงจุดพลิกผัน ได้จาก คน ๓ ประเภท

หนึ่ง ผู้เชื่อมต่อ หรือ Connectors คนประเภทนี้มีเครือข่ายทางสังคมกว้างขวางมาก ทำให้แนวความคิดสามารถกระจายสู่กลุ่มเครือข่ายสังคมหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มสังคมหนึ่งได้อย่างแพร่หลาย สมัยก่อนยังไม่มี Internet ผู้เชื่อมต่อคือผู้ที่กว้างขวาง รู้จักมักคุ้นกับผู้คนในสังคมมากมาย สามารถเผยแพร่ออกความคิดจากปากถึงปาก สมัยนี้โลกเรามีโอกาสเชื่อมโยงกันอย่างไร้พรมแดนทาง Net กันนั่นเอง

สอง นักขาย หรือ Salemen

คนประเภทขายของเก่ง พุดจา
หว่านล้อมขายของเก่ง ระดับขายเรือ
ให้เขาเขาได้ ถึงปานนั้นเลย

สาม ผู้เชี่ยวชาญ ชำนาญการ (Mavens) แทนที่จะเป็นคนที่รู้จัก

คนมากมาย เช่น พวก Connectors
คนแบบ Mavens คือ คนที่รู้ทุกอย่าง

อ่านทุกอย่างที่ขวางหน้า มีความกระตือรือร้นในการเผยแพร่
ข้อมูลให้คนอื่น เปรียบเสมือนคลังแห่งข้อมูลข่าวสาร มีอิทธิพล
ในการให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ หากว่าเราต้องการให้ความคิดของเรา
สามารถเกิดจุดพลิกผันในทางปฏิบัติออกไปได้อย่างกว้างขวางจริง ๆ
เราจำเป็นต้องอาศัยคนเพียงไม่กี่คนที่มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น

ประเด็นที่สาม หากความคิดยังปลูกไม่ติด อย่ายอมแพ้ If your idea
is not sticky, it'll never tip ความคิดจะปลูกติดขึ้นมานจนสร้าง
จุดหักเหได้ ต้องเป็นที่โดนใจของผู้คน คนต้องซื้อความคิด การนำเสนอ
ความคิดหรือเรื่องราวที่เป็นที่โดนใจ คนติดกันหนับ ติดตามดูกันตลอด
แบบละครทีวี อย่างเช่น บุพเพสันนิวาส และพรหมลิขิต น่าจะเป็นตัวอย่าง
ของประเด็นนี้

ประเด็นที่สี่ บริบทแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการสร้างจุดหักเห
เป็นอันมาก The Power of Context ทั้งในด้านยับยั้งหรือผลักดัน
การเจริญเติบโตตามแนวโน้มต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้น

สังคมไทยเราติดอยู่ในกับดักต่าง ๆ มากมายที่เป็นอุปสรรค
ต่อการก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เราจะ
มาถึงจุดหักเหที่พึงปรารถนาได้ คงจะต้องอาศัยกระบวนการ
ตามที่ค้นพบในหนังสือเล่มนี้ คือ ต้องเกิดกระบวนการที่ผลักดัน
โดยคนเพียงไม่กี่คน ที่มีคุณสมบัติเป็นนักเชื่อมโยง Connectors
ผู้เชี่ยวชาญ Mavens และนักขาย Salemen ในสภาวะแวดล้อม
ที่เหมาะสม

โลกยุคใหม่มาถึงยุคที่
Disrupt วิถีคิด วิถีบริหารจัดการ
แบบที่ทำกันมาในอดีต รวมทั้ง
วิถีคิดในวิธีการวางแผนกำหนด
ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ที่ไม่สามารถกำหนดเป็นแผนพิมพ์เขียว มีสาระต่าง ๆ รวมทั้ง
ในการควบคุม กำกับกับการดำเนินงานในระดับปฏิบัติมากมาย
ซึ่งมักกลายเป็นเอกสารกองโต ไม่มีใครเข้าใจที่จะนำไปสู่
การปฏิบัติ นอกจากส่วนราชการที่สนใจแต่การของงบประมาณ
มาทำโครงการ ถ้าไม่มี ก็กลายเป็น **แพลน นิ่ง** เพราะขาด
กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบของทุกภาคส่วน
ของสังคม ไม่สามารถบูรณาการแผนด้านต่าง ๆ ให้มุ่งไปสู่
เป้าหมายที่ประชาชนเป็นศูนย์กลางได้

กระบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่จุดหักเหได้
ตามที่แสดงไว้ในหนังสือเล่มนี้ ชี้ชัดเจนว่า **การกำหนดสาระ
โดยปราศจากกระบวนการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ
ของผู้มีส่วนได้เสียในสังคม เป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์**
กระบวนการสำคัญกว่าสาระแน่นอน ไม่เชื่อ ลองนั่งพิจารณา
สภาพความเป็นจริงในสังคมเรากันเอาเอง

หมายเหตุ หนังสือเล่มนี้เขียนเมื่อสิบกว่าปีมาแล้ว สมัยนี้
น่าจะมีพวก Influencers ที่ก่อให้เกิดจุดพลิกผันด้วย

“เชื่อมเครือข่าย ร่วมขับเคลื่อน การพัฒนาอุตสาหกรรมสมอง กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และภาคใต้ฝั่งอันดามัน”

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยกองยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพและความเท่าเทียมทางสังคม (กสท.) ร่วมกับมูลนิธิพัฒนาไท (มพท.) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ “เชื่อมเครือข่าย ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมสมอง กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และภาคใต้ฝั่งอันดามัน” เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มการทำงานและสร้างเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ของอุตสาหกรรม ที่มีประเด็นขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับสถานการณ์และเป้าหมายของกลุ่มจังหวัด โดยกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพรและสุราษฎร์ธานี) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ณ โรงแรมบรรจงบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๒๐ คน ภาคใต้ฝั่งอันดามัน (กระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต และสตูล) เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ณ โรงแรมเรือรัษฎา จังหวัดตรัง ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๘๐ คน

รูปแบบการประชุม ใช้เวลา ๑ วัน ช่วงเช้า นางสาวดวงกมล วิลมกิจ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพและความเท่าเทียมทางสังคม (กสท.) สศช. นำเสนอประเด็นการพัฒนา

กลุ่มจังหวัด จากข้อมูลเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด โครงสร้างประชากร ดัชนีความก้าวหน้าของชน (HAI) พร้อมทั้งปัญหาและความท้าทาย และการขับเคลื่อนงานของอุตสาหกรรม ต่อจากนั้นเป็นกระบวนการกิจกรรมสัมพันธ์ เพื่อเรียนรู้ศักยภาพและต้นทุนของอุตสาหกรรม รวมทั้งหาจุดร่วมในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน ช่วงบ่าย เป็นการระดมความเห็นกลุ่มย่อยถึงประเด็นและแนวทางการขับเคลื่อนงานระดับกลุ่มจังหวัด โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคำถามสำคัญ ผ่านเครื่องมือ 5W1H (What Who Where When Why และ How) และนำเสนอผลการระดมความคิดเห็นต่อที่ประชุม

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

สถานการณ์การพัฒนาที่สำคัญ และผลการระดมความคิดเห็นประเด็นและแนวทางการขับเคลื่อนงานระดับกลุ่มจังหวัด มีดังนี้

ภาพรวมการพัฒนา

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย กำหนดเป้าหมายการพัฒนาสู่ “พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมชีวภาพ สู่มลพิษและพลังงานที่มีคุณภาพและมูลค่าสูงอย่างยั่งยืน” โดยมีประเด็นการพัฒนาประกอบด้วย การพัฒนาด้านการเกษตร การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม

การค้า การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง โลจิสติกส์ เครือข่ายการสื่อสาร และพลังงาน และการพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์การพัฒนาที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมสูงวัย มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ ๑๙.๙ จังหวัดที่มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุสูงสุด คือ จังหวัดพัทลุง ร้อยละ ๒๒.๒ ด้านสถานการณ์พัฒนามนุษย์ มีค่า HAI อยู่ที่ ๐.๖๔๑๕ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (๐.๖๓๘๓) มิติที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด คือ ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ขณะที่มิติที่ยังต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง คือ ด้านการมีส่วนร่วม รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศค่อนข้างมาก ขณะที่สัดส่วนคนจนลดลง แต่ยังสูงกว่าระดับประเทศ

กลุ่มจังหวัดนี้มีปัญหาและความท้าทายสำคัญ ดังนี้ **ประชากร** เป็นสังคมสูงวัยและเด็กเกิดใหม่ลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกจังหวัด และแนวโน้มอัตราการพึ่งพิงสูงขึ้น ซึ่งผู้สูงอายุจำนวนมากยังต้องทำงาน และเป็นกลุ่มเปราะบาง **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** การเข้าถึงการศึกษายังเป็นช่องว่างสำคัญ ซึ่งปีการศึกษาเฉลี่ยและอัตราการเรียนต่อยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังรุนแรงในหลายพื้นที่ **ด้านเศรษฐกิจ** ศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวยังไม่เต็มประสิทธิภาพ อาทิ ท่าเรือ สาธารณูปโภคพื้นฐาน แรงงานที่มีทักษะด้านการท่องเที่ยวและ **ด้านสิ่งแวดล้อม** การกัดเซาะชายฝั่งทะเลเพิ่มขึ้น จากการขยายตัวของกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งทะเล และการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ

●●● ผลการดำเนินงานของวุฒิสภาฯ ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย มีวุฒิสภาฯ ที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สามารถติดตามได้ ๔๑๗ คน

วุฒิสภาฯ ๓๐ คน

ผลงานโดดเด่น

- วิทยาการให้ความรู้ด้านการดูแลสภาพเย็บผู้ป่วยติดเตียงในชุมชน
- การใช้ quantum technology และภูมิปัญญา เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ
- ที่ปรึกษากลุ่มส่งเสริมการเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

วุฒิสภาฯ ๑๒๐ คน

ผลงานโดดเด่น

- วิทยาการให้ความรู้การรับรู้วัฒนธรรมทางศาสนา
- พัฒนาสตรีที่สนใจเข้าร่วมรากล่องยาวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม
- สร้างอาชีพให้กับผู้ด้อยโอกาส

วุฒิสภาฯ ๗๒ คน

ผลงานโดดเด่น

- วิทยาการการแปรรูปสัตว์น้ำให้แก่กรมประมงและพัฒนาชุมชน
- จัดทำและบริหารจัดการหมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านทุ่งใต้ห้วย

วุฒิสภาฯ ๑๑๗ คน

ผลงานโดดเด่น

- จัดทำร่าง พรบ. คาริบอนเครดิต
- ช่วยเหลือด้านกฎหมาย ชุมชนกฎหมายพิทักษ์ประชาชน
- อบรมการเป็นนักคุุณกษและการท่องเที่ยว

วุฒิสภาฯ ๗๘ คน

ผลงานโดดเด่น

- อาจารย์สอนการเส้นหนังตะลุง การแต่งกลอน และการเขียนวรรณกรรมหนังตะลุง
- ส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรผู้สูงอายุปลูกสมุนไพรทางจระเข้เพื่อการแปรรูป
- วิทยาการและวางแผนแบบมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง

สภาพภาพและการขับเคลื่อนงานของวุฒิสภาฯ

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย มีวุฒิสภาฯ ที่ติดตามได้ ๔๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๔ ของวุฒิสภาฯ ที่ติดตามได้ในภาคใต้ โดยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมากที่สุด ๑๒๐ คน หรือร้อยละ ๒๘.๘ และน้อยที่สุด คือ ชุมพร ๓๐ คน อยู่ในกลุ่มอายุมากกว่า ๗๕ ปี มากที่สุดจำนวน ๑๒๓ คน หรือร้อยละ ๒๙.๕ มีความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการศึกษา มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด อาทิ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ห้องเรียนแห่งความสุข การถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านเพลงบอก/เพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ชุมชนจัดการตนเองบ้านทุ่งใต้ห้วย และส่งเสริมการปลูก แปรรูป และรณรงค์การใช้ยาสมุนไพรพื้นบ้าน/เกษตรอินทรีย์

ผลการระดมความคิดเห็น แบ่งเป็น ๔ กลุ่มย่อย ดังนี้

ด้านประชากรและสุขภาพ ดำเนินการส่งเสริมสุขภาพอนามัยอย่างยั่งยืน เพื่อดูแลและเสริมสร้างสุขภาพกาย-จิตใจของผู้สูงอายุในตำบล โดยมีโรงเรียน/ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและชุมพร เป็นเจ้าภาพนำร่อง ด้วยการระดมความเห็น จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมประสานหน่วยงานภาคีในพื้นที่ในการให้ความรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เน้นการสร้างองค์ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม อัตลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ๓ เรื่อง ได้แก่ เพลงกล่อมเด็ก/เพลงทอก ศิลปะการป้องกันตัวด้วยมือเปล่า (มวยไทย) และสมุนไพรไทย ทั้งนี้ ดำเนินการนำร่องที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงภูมิปัญญาแบบบูรณาการผ่านประเพณีชักพระ

ด้านการเกษตรและเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจัดทำข้อมูลพื้นที่เกษตรที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของเครือข่ายวุฒิสภาฯ เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่นำร่อง สวนเกษตรพอเพียง และสวนเกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายวุฒิสภาฯ จังหวัดต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งผลิตสินค้าเกษตร รวมทั้งกระตุ้นการท่องเที่ยวในพื้นที่สู่การสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ชุมชน โดยมุ่งสร้างนักเรียนต้นแบบและปลูกฝังจิตสำนึกการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน เริ่มต้นจากการกำหนดนโยบายหลักและส่งเสริมเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา มีโรงเรียนศรีราษฎร์ จังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่นำร่อง ส่วนระดับชุมชน การบังคับใช้กฎหมายจัดการขยะอย่างเคร่งครัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมส่งเสริมการนำขยะมาใช้ประโยชน์ โดยวุฒิสภาฯ เป็นผู้ประสานงานหลักและแกนนำในการขับเคลื่อนงาน

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

สถานการณ์การพัฒนาที่สำคัญ และผลการระดมความคิดเห็นประเด็นและแนวทางการขับเคลื่อนงานระดับกลุ่มจังหวัด มีดังนี้

ภาพรวมการพัฒนา

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน มุ่งสู่การเป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยว เน้นคุณค่าและเกษตรแนวใหม่ เพื่อสังคมแห่งความสุข และวิถีชีวิตที่ยั่งยืน” โดยมี ๔ ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย การฟื้นฟูเศรษฐกิจและเยียวยาผู้ประกอบการ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวและกิจการเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด ๑๙ การพัฒนาการท่องเที่ยวเน้นคุณค่าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนและเกษตรสมัยใหม่ให้มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาสังคมและความมั่นคงในทุคมิติ **สถานการณ์การพัฒนาที่สำคัญ** คือ การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมสูงวัย มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุร้อยละ ๑๗.๓ จังหวัดพังงามีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุด ร้อยละ ๒๐.๖ ด้านสถานการณ์การพัฒนาคน มีค่า HAI อยู่ที่ ๐.๖๓๑๑ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (๐.๖๓๘๓) มิติที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด คือ **ด้าน การคมนาคมและการสื่อสาร** ขณะที่มิติที่ยังต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง คือ **ด้านการศึกษา** รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และสัดส่วนคนจนลดลง แต่ยังสูงกว่าระดับประเทศ

●●● ผลการดำเนินงานของวุฒิสภาฯ ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีวุฒิสภาฯ ที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สามารถติดตามได้ ๑๕๑ คน

วุฒิสภาฯ ๗ คน

ผลงานโดดเด่น

- วิทยากรสอนทำนันทนาการ เพื่อกำหนดสอปฏักชุมชนโพธิ์ เครือขลุ่ยพองเพียง

วุฒิสภาฯ ๖ คน

ผลงานโดดเด่น

- วิทยากรและทีมรักษาต้นทุเรียนพันธุ์และยาเสพติดของ รว. กายเหนือชัยพัฒนา/วิทยากรการเข้าถึงสิทธิบัตรทอง/ให้ความรู้ด้านเกษตร
- ร่วมกับชุมชนศึกษาวิธีการแก้ปัญหาบ้านคลองพังงาเน่าเสีย

วุฒิสภาฯ ๕๕ คน

ผลงานโดดเด่น

- เป็นผู้ทรงคุณวุฒิกรมการพลังงานและการพาณิชย์
- วิทยากรสอนการช่วยชีวิตเบื้องต้น/ผู้นำออกกำลังกาย/เพื่อกำหนด/สอนภูมิปัญญาไทย
- ประธานดูแลผู้สูงอายุติดเตียงและอุปการะเด็กยากไร้

วุฒิสภาฯ ๙ คน

ผลงานโดดเด่น

- ที่ปรึกษาและวิทยากรศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้
- ดำเนินโครงการเด็ก ป.6 ตกน้ำไม่ตาย ดำน้ำได้ ว่ายน้ำเป็น เล่นน้ำปลอดภัย ร่วมกับการกีฬาแห่งประเทศไทย

วุฒิสภาฯ ๓๗ คน

ผลงานโดดเด่น

- ที่ปรึกษาและวิทยากรด้านการป้องกันโรค NCDs/สารเสพติด/เกษตรพอเพียง/ด้านกฎหมาย
- ผู้ประสานงานสุขภาพจังหวัดตรัง

วุฒิสภาฯ ๓๗ คน

ผลงานโดดเด่น

- วิทยากร ควบคุมปัญหา โลกหนองนา โมเดล
- ผู้ทรงคุณวุฒิสมาคมแพทย์แผนไทยสกล
- ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดสกล

กลุ่มจังหวัดนี้มีปัญหาและความท้าทายสำคัญ ดังนี้ **ด้านประชากร** เป็นสังคมสูงวัยและเด็กเกิดใหม่ลดลงต่อเนื่องในทุกจังหวัด แนวโน้มอัตราพึ่งพิงสูงขึ้น ซึ่งผู้สูงอายุจำนวนมากยังต้องทำงาน **ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** แรงงานในภาคการท่องเที่ยวและการเกษตรขาดทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหลายพื้นที่ **ด้านเศรษฐกิจและรายได้** พืชเศรษฐกิจที่สำคัญยังมีคุณภาพต่ำและขาดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล และการท่องเที่ยวเมืองรองยังขาดการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ และ**ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** การจัดการขยะมูลฝอยยังไม่มีประสิทธิภาพ การกัดเซาะชายฝั่งทะเลเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสถานการณ์อุทกภัยมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น

สถานการณ์และการขับเคลื่อนงานของวุฒิสภาฯ

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีวุฒิสภาฯ ที่ติดตามได้ ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒๗ ของวุฒิสภาฯ ที่ติดตามได้ในภาคใต้ โดยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตมากที่สุด ๕๕ คน หรือร้อยละ ๓๖.๔ และน้อยที่สุด คือ พังงา ๖ คน อยู่ในกลุ่มอายุ ๖๕-๖๙ ปี มากที่สุด จำนวน ๔๓ คน หรือร้อยละ ๒๘.๔ มีความเชี่ยวชาญด้านสังคม ชุมชน แรงงานมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการศึกษา มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด อาทิ การให้องค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง สาธารณสุข การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน เป็นต้น เป็นผู้ประสานงานสมัชชาสุขภาพและการแก้ปัญหา น้ำในคลองพังงาเน่าเสีย รวมทั้งที่ปรึกษาการแสดงหนังตะลุง รำมโนราห์ ดนตรี และร้องเพลง

ผลการระดมความคิดเห็น แบ่งเป็น ๓ กลุ่มย่อย ดังนี้

ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีทักษะความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีองค์ความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่สุขภาพที่ดี รวมทั้งเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาไกล่เกลี่ยความร่วมมือเพื่อออกแบบการขับเคลื่อนงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขยายเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนงาน ซึ่งมีโรงเรียน/ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดพังงา ภูเก็ต และสตูล เป็นเจ้าภาพนำร่อง

ด้านเศรษฐกิจและรายได้ โดยการสนับสนุนการพัฒนาพืชเศรษฐกิจ (ปาล์ม) ตลอดห่วงโซ่ ในพื้นที่จังหวัดตรัง โดยการจัดตั้งคณะทำงานจากผู้แทนเกษตรกรและภาคีเครือข่าย จัดเวทีหารือร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และขยายผล

การทำงานในระดับชุมชนและเครือข่ายเกษตรกร ตั้งแต่ **ต้นน้ำ** คือ ให้ความรู้เกษตรกรในการตรวจสอบพันธุ์ปาล์ม **กลางน้ำ** คือ ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปาล์ม และ **ปลายน้ำ** คือ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งส่งเสริมการจัดการมลพิษที่เกิดจากครัวเรือนและชุมชน ซึ่งสามารถแก้ไขได้ในระดับท้องถิ่น ดำเนินการนำร่องในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และตรัง ที่มีต้นแบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยศึกษาเรียนรู้จากพื้นที่ต้นแบบที่มีการจัดการขยะแบบครบวงจรผ่านกระบวนการสร้างทีมเฝ้าระวัง สร้างความตระหนักด้านกฎหมาย จัดตั้งกลุ่มในชุมชนหรือคณะทำงานเฉพาะด้าน และการนำไปปฏิบัติในพื้นที่เป้าหมาย รวมทั้งสร้างช่องทางการสื่อสารและประสานงาน เพื่อขยายผลสู่พื้นที่ในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ทั้งนี้ กรรมการ มพท. ได้ให้ข้อเสนอแนะการทำงานของวุฒิสภาฯ ควรมีการเชื่อมโยงกันทั้งภายในและระหว่างจังหวัด ในลักษณะภาคีเครือข่ายในรูปแบบของภาคประชาสังคมที่มีการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ภายใต้ประเด็นความเชี่ยวชาญของตนเองที่หลากหลาย และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อีกทั้งเชิญชวนผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีจิตอาสาที่เป็นคนรุ่นใหม่และมีพลังในการขับเคลื่อนงาน มาเป็นวุฒิสภาฯ เพิ่มขึ้น เพื่อส่งต่องานของวุฒิสภาฯ เดิมและพัฒนาสังคม ชุมชน และจังหวัดต่อไป

การดำเนินงานระยะต่อไป

สสช. และ มพท. จะดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มจังหวัดทั่วประเทศ จากนั้น จะสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาในพื้นที่เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายในระดับกลุ่มจังหวัดที่เกี่ยวข้อง และขับเคลื่อนงานร่วมกัน รวมทั้งจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานวุฒิสภาฯ ในการสมองต่อไป

นวัตกรรมสังคม: แนวทางเพิ่มพลังขับเคลื่อนงานพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑

“...คนเรานั้นจะต้องมี **นวัตกรรม** คือต้อง innovative หรือต้องรู้จักสร้างสรรค์ ต้องมีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า ปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ต้องสามารถปรับโลกให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นอยู่ หรือความพอใจความสุขสบายของตัวเองเหมือนกัน **ต้องแก้ปัญหาด้วยความคิด** พอทางหนึ่งตันก็ต้องหาทางใหม่ ไม่มีมืองอเท้า ยิ่งในภาวะวิกฤติ ยิ่งต้องการนวัตกรรม ซึ่งไม่เฉพาะแต่นวัตกรรมทางเทคโนโลยีเท่านั้น แต่เป็นนวัตกรรมของ**ทั้งระบบโดยรวม** ตั้งแต่สังคม เศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรม...”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงอธิบายเรื่องนวัตกรรมผ่านการแสดงปาฐกถาเรื่อง “เทคโนโลยี นวัตกรรม กับการพัฒนาประเทศ”

ในการประชุมประจำปีของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ในแวดวงการพัฒนาทุกวันนี้ เป็นที่รับรู้ร่วมกันว่า หัวใจสำคัญที่จะสร้างสรรค์การแก้ปัญหาสังคมหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนให้ดีขึ้นได้นั้นก็คือการสร้าง “นวัตกรรมสังคม” (Social Innovation) ร่วมกัน ซึ่งหมายถึง การลงมือสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าในเชิงสังคม เป็นสิ่งใหม่หรือต่อยอดสิ่งเก่าให้เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นและเกิดจากแรงจูงใจเชิงสังคม นวัตกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์และความกล้าที่จะลงมือทำ โดยปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีอยู่ในสังคมให้แตกต่างจากพฤติกรรมเดิม ๆ เพื่อบรรเทาปัญหาและข้อจำกัดที่มี เกิดประโยชน์และเป็นการกระทำที่มุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สามารถส่งผลเชิงบวกแก่สังคม และชุมชนได้จริง

ท่ามกลางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการพัฒนาทางวัตถุในปัจจุบัน อันนำมาซึ่งความรวดเร็วสะดวกสบายอย่างที่เราได้สัมผัสกันอยู่ทุกวันนี้ ในอีกด้านหนึ่งเรากลับต้องเผชิญกับปัญหานานัปการที่เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ไม่ว่าจะเป็นความเหลื่อมล้ำ

ทางเศรษฐกิจ สังคม ความขัดแย้งทางการเมืองและวัฒนธรรม หรือปัญหาสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงมากขึ้นทุกขณะ ดังนั้น ถ้าหากประเทศไทยยังคงมีวิถีจัดการกับปัญหา หรือมีกระบวนการพัฒนาที่ย่ำอยู่กับที่ ก็คงมีอาจที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้อย่างเต็มศักยภาพจริง ที่แฝงอยู่ในตัวเราหรือชุมชนของเรา นวัตกรรมสังคมจึงเป็นแนวทางสร้างสรรค์ที่จะนำไปสู่การค้นพบศักยภาพ ทลายข้อจำกัดและส่งต่ออนาคตที่ดียิ่งขึ้นให้คนรุ่นถัดไป

กรณีตัวอย่างนวัตกรรมสังคมในประเทศไทยมีจำนวนมาก ล้วนเป็นการยกระดับหรือต่อยอดจากกิจกรรมจิตอาสาพัฒนา ชุมชนทั่ว ๆ ไป จนกลายเป็นนวัตกรรมสังคม เช่น “**โครงการธนาคารขยะวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ**”^{*} ที่นำ ชุมชน-ศาสนา-สิ่งแวดล้อม มาผสานเข้าด้วยกัน ผ่านการจัดการขยะเชิงระบบในวัดและชุมชนโดยรอบ จุดเด่น คือการยกระดับจากการฝาก-ถอนขยะ มาสู่การนำวัสดุที่ไม่สามารถใช้งานได้แล้ว มาดัดแปลงเป็นสิ่งของใหม่ โดยไม่ผ่านการแปรรูปทางเคมี หรือที่เรียกว่า “อัพไซเคิล” เพื่อสร้างรายได้ นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยให้ชาวบ้านนำขยะรีไซเคิลมาแลกเป็นมูลค่าเก็บเป็นบัญชีเงินฝาก จากนั้น นำพลาสติกและขยะอื่นที่สามารถแปรรูปได้ไปแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อาทิ เสื้อผ้า ถุงผ้า นอกจากจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

^{*} โครงการธนาคารขยะ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

โปรดดู: <https://watchakdaeng.com/>

ร้านปันกัน โดย มูลนิธิยุวพัฒน์

ยังสร้างรายได้เสริมอีกด้วย เมื่อมีรายได้จากการจัดการขยะและอัพไซเคิล รายได้จะถูกนำกลับมาพัฒนาชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ ทุนการศึกษา และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน นับว่าเป็นนวัตกรรมสังคมที่ผสมผสานความศรัทธา วินัยทางสังคม และเศรษฐกิจหมุนเวียน ไปสู่การสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และชุมชน ทำให้ขยะกว่า ๒๐ ตันต่อเดือน ถูกนำกลับมาใช้ใหม่ ชาวบ้านมีรายได้เสริม เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม และโมเดลนี้ได้ถูกยกให้เป็น Best Practice ของไทยและในระดับอาเซียน

อีกตัวอย่างหนึ่งที่เป็นนวัตกรรมสังคมที่มีรูปแบบแตกต่างออกไป แต่โดดเด่นไม่แพ้กันคือ **เครือข่ายวิสาหกิจเพื่อสังคม “ปันกัน” (Pankan Society)**^๒ ดำเนินการโดยมูลนิธิยุวพัฒน์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ด้วยแนวคิด เปลี่ยน “สิ่งของใช้แล้ว” ให้กลายเป็น ทุนการศึกษา ส่งเสริมวัฒนธรรมแบ่งปัน ลดของทิ้ง และสร้างคุณค่าทางสังคม โดยมีกลไกการสร้างสรรค่นวัตกรรมสังคม คือ เปิดรับบริจาคสิ่งของสภาพดี (เสื้อผ้า หนังสือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รองเท้า ฯลฯ) มาแปลงเป็น “สินค้าแบ่งปัน” แล้วจำหน่ายในราคาย่อมเยา รายได้ทั้งหมด (ไม่หักค่าใช้จ่าย) นำไปเป็นทุนการศึกษาและสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนให้เยาวชนที่ขาดโอกาส ผ่านโครงการของมูลนิธิฯ โดยมีโครงการ “ปันกันแฟรนไชส์” เปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กร/มูลนิธิที่สนใจเปิดร้านปันกันในพื้นที่ต่าง ๆ โดยไม่คิดค่าแฟรนไชส์ แต่ต้องนำรายได้ไปทำประโยชน์เพื่อสังคมเท่านั้น ที่ผ่านมา “ปันกัน” ระดมเงินทุนเพื่อการศึกษาได้มากกว่า ๗๔.๗๖ ล้านบาท มีผู้ร่วมบริจาคสิ่งของ/เงินและเป็นอาสาสมัครมากกว่า ๔๘๐,๐๐๐ คน มอบทุนการศึกษาไปแล้วกว่า ๑๐,๖๘๐ ทุน (ทุนละ ๗,๐๐๐ บาท/ปี) มีสิ่งของที่หมุนเวียนใช้ใหม่กว่า ๒ ล้านชิ้น ถือเป็นนวัตกรรมสังคมที่สามารถเชื่อมคนกับชุมชนผ่านการแบ่งปัน การสร้างจิตสำนึก และการเข้าถึงคุณค่าของการให้ร่วมกันในสังคมวงกว้าง

^๒ รู้จัก...ปันกัน โปรดดู: <https://pankansociety.com/about>

^๓ Barefoot College โรงเรียนทางเลือก ในอินเดียที่ขับเคลื่อนชุมชน และสร้างคนด้วย ‘ความรู้’

สำหรับในต่างประเทศ หนึ่งในนวัตกรรมสังคมที่ถูกยกย่องว่า “เปลี่ยนเกม” ด้านการพัฒนาชนบทของโลกที่จะไม่พุดถึงไม่ได้ คือ **“Barefoot College” หรือ “วิทยาลัยดินเปล่า”^๓** ของประเทศอินเดีย มีความโดดเด่นจนรูปแบบถูกนำไปขยายผลออกไปกว่า ๙๐ ประเทศทั่วโลก โดยทำเป็น “วิทยาลัยชาวบ้าน” ที่สอนคนยากคนจน (โดยเฉพาะคนยาก/คนป่า/ผู้หญิงสูงวัย และคนวรรณะจัณฑาล ที่เป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่สุดในสังคมอินเดีย) ให้มีทักษะความรู้ที่จำเป็น เพื่อแก้ปัญหาในชุมชนของตนเอง กลายเป็นช่างและผู้เชี่ยวชาญในชุมชนผ่านการเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing) ตัวอย่างเช่น การฝึกติดตั้งและซ่อมบำรุงระบบโซลาร์เซลล์ จัดการระบบน้ำสะอาด ทักษะแพทย์พื้นบ้าน ใช้เวลาเรียนประมาณ ๖ เดือน โดยหลักสูตรถูกออกแบบให้ไม่ใช้ตำรา แต่ใช้สัญลักษณ์ ภาพ และการสื่อสารแบบปากต่อปาก ผลที่ได้จากนวัตกรรมสังคมนี้ก็คือ เกิด “คนยาโซลาร์เซลล์” กว่า ๓,๐๐๐ คน จาก ๙๐ ประเทศ ติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์ในหมู่บ้านทางไกลนับพัน ลดการพึ่งพาพลังงานฟอสซิล ซึ่งทุกโครงการที่เกิดขึ้นเป็นของชุมชน คนในหมู่บ้านร่วมเป็นเจ้าของโรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ ระบบน้ำ ฯลฯ ทำให้โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ธนาคารโลก และมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สนใจเข้ามาศึกษา และคนยากคนยากในชนบทกลายเป็นวิศวกรของหมู่บ้าน ทำให้ได้รับการยอมรับจากคนรุ่นใหม่ และเป็นแรงบันดาลใจให้กับเด็ก ๆ ในชุมชนเป็นจำนวนมาก

“

หากไม่ต้องการอยู่
ในหลุมความยากจน
ต้องสอนให้ลูกหลาน
รู้จักตัวตนที่แท้จริง

มุฮัมมัด ยูनुส

”

นอกจากนี้ ยังมีนวัตกรรมสังคมในต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับและประสบความสำเร็จระดับโลก คือ **“ธนาคารกรามีน”**^๔ ในประเทศบังกลาเทศ ที่ให้สินเชื่อรายย่อยโดยไม่ต้องมีหลักประกันสำหรับผู้หญิงยากจนในชนบท แต่ใช้ “กลุ่ม ๕ คน” ค้ำประกันกันเองแทนการใช้ทรัพย์สิน เน้นปล่อยกู้ให้ผู้หญิง (กว่าร้อยละ ๙๕ ของลูกค้า) เพราะมีผลกระทบต่อการครัวและการศึกษาของเด็กสูงกว่าผู้ชาย มีระบบสร้างวินัยการเงินโดยชุมชน ทำให้เกิดสมาชิกกว่า ๙ ล้านคน เครือข่ายกว่า ๘๑,๐๐๐ หมู่บ้าน ปริมาณสินเชื่อสะสมมากกว่า ๒๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ส่วนใหญ่ชำระคืนได้จริง) ยกเลิกวงจรรหนี้ในระบบ และขยายโมเดลไปกว่า ๔๐ ประเทศ จากความสำเร็จดังกล่าวทำให้ ดร.ยูनुส ชาวบังกลาเทศ ผู้ริเริ่มนวัตกรรมดังกล่าว ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙^๕

จากตัวอย่างนวัตกรรมสังคมทั้งหมดที่กล่าวถึง ทำให้สามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่มีบทบาทสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคม มักจะมีคุณสมบัติร่วมกัน ๕ ประการ ได้แก่ **การตั้งคำถาม** (กับสิ่งที่คนอื่นมองเป็นเรื่องปกติธรรมดา) **การสังเกต การกล้าทดลอง และการสร้างเครือข่ายหรือทีมงาน** ซึ่งเมื่อลงมือทำแล้ว ต้องอาศัยคุณสมบัติประการสุดท้าย คือ **การคิดเชื่อมโยง**

เพื่อบ่มเพาะความรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ ไม่หยุดนิ่ง ไม่ตายตัว ไม่เป็นสูตรสำเร็จที่ทำตาม ๆ กันมา^๖

ที่สำคัญ นวัตกรรมสังคม มักเป็นผู้ที่สามารถก้าวข้ามค่านิยมชุดความคิดความเชื่อที่ขวางกั้นด้วยความคิดสร้างสรรค์ กล้าลงมือทำจากความคิดที่แตกต่าง^๗ ดังนั้น คุณสมบัติโดยรวมของคนเหล่านี้ก็คือ คนทุกเพศทุกวัยที่มีความคิดใหม่ ๆ เพื่อรับมือกับปัญหาใหญ่น้อย ด้วยวิธีการที่ก้าวข้ามกรอบเดิม ๆ ไม่ยอมจำนน และไม่หยุดยั้ง^๘

กล่าวโดยสรุป นวัตกรรมสังคม คือ **การพยายามเปลี่ยนแปลงการพัฒนาไปสู่วิถีใหม่ที่ดียิ่งขึ้น** มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมชุมชนนั้น ๆ ร่วมมือกับหลากหลายฝ่าย แล้วดำเนินการร่วมกันให้นวัตกรรมประสบผลสำเร็จ พร้อมเผชิญวิกฤติตรงหน้า แก้ปัญหาสังคมได้ โดยมีกระบวนการที่จำเป็น คือ ต้องสร้างให้เกิด **บรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์** ผลักดันให้เกิดการตระหนักรู้ **ส่งต่อหรือเสริมพลัง** ซึ่งท้ายที่สุดอาจนำไปสู่การตอบโจทย์ท้าทายต่าง ๆ ที่สังคมจะต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

^๔ “กรามีนแบงก์” เปลี่ยน “บังกลาเทศ” จากดินแดนรับบริจาคสู่ “เสือเศรษฐกิจแห่งเบงกอล” โปรดดู: <https://www.salika.co/2019/12/22/bangladesh-grameen-bank/>

^๕ รางวัลโนเบล เป็นรางวัลประจำปีระดับนานาชาติที่พิจารณาผลงานวิจัยและความอัจฉริยะและความเชี่ยวชาญที่โดดเด่น หรือการสร้างคุณประโยชน์ให้กับมนุษยชาติ จัดขึ้นที่เมืองออสโล ประเทศนอร์เวย์ รางวัลโนเบลในแต่ละสาขานั้นถือว่าเป็นเกียรติยศสูงสุดของโลกในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ

^๖ Jeffrey H Dyer, Hal B. Gregersen, and Clayton M. Christensen, “The Innovator’s DNA,” Harvard Business Review, December 2009, 62-67

^๗ Scott Berkun. The Myths of Innovation. (O’Reilly Media)

^๘ David Bornstein, How to Change the World: Social Entrepreneurs and the Power of New Idea (New York: Oxford University Press)

ธนาคารความดี พัฒนาคณ ๓ วัย

ด้วยคุณธรรม สร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนสู่ชุมชน

ในอดีต การทำความดีเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ทั่วไปในสังคมไทย อาทิ ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคี เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรมอันดีงาม และจิตสาธารณะ แต่ปัจจุบัน สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ยิ่งมีความเจริญด้านวัตถุมากขึ้น แต่ด้านจิตใจกลับเสื่อมถอยลง และเกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ส่งผลให้ชุมชนขาดความเข้มแข็งและยั่งยืน จึงเกิดแนวคิด “ธนาคารความดี” เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนคุณธรรมหรือความดีให้คงอยู่ในสังคม หรือกลับมามีบทบาทสำคัญในการสร้างความอยู่ดีมีสุข ความเข้มแข็ง และยั่งยืนของชุมชน อีกทั้งเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า ความดีนั้นมีจริง และคนทำความดี ต้องได้รับสิ่งตอบแทนที่ดี

การใช้ “ความดี” เป็นทุนทางสังคม

นายพัฒนา ลิทธิสมบัติ
วุฒิสมาชิก
จังหวัดเชียงราย ร่วมกับภาคี
 เครือข่ายในพื้นที่ อาทิ อบต.ป่าหุง
 สำนักงานกองทุนสนับสนุน

การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ต่อยอด
 ศูนย์ ๓ วัย ใฝ่คุณธรรม ที่ดำเนินการอยู่แล้วในชุมชน
 เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยจัดตั้ง **ธนาคารความดี บ้านเมืองหลวง**
 หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าหุง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นต้นแบบ
 การพัฒนาคณ ๓ วัย ได้แก่ เด็กและเยาวชน วัยทำงาน (พ่อบ้าน/
 แม่บ้าน) และผู้สูงอายุ ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความมั่นคง
 ในการดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาทตามแนววิถีพุทธ และ
 เศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน
 มีปัญญาและภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิตก่อนที่จะออกไปเผชิญ
 กับโลกภายนอก โดยวุฒิสมาชิก ในฐานะคณะกรรมการบริหาร
 โครงการธนาคารความดี ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ

และข้อเสนอแนะการดำเนินงาน อาทิ การวางแผน การบริหารจัดการ
 งบประมาณ การกำหนดหลักเกณฑ์/เงื่อนไขการสะสมคะแนนความดี
 และผลตอบแทน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการทำความดี การติดตาม
 ประเมินผล สนับสนุนและให้กำลังใจผู้ทำความดี รวมทั้งประสานเชื่อมโยง
 ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่

ฝากคะแนนความดี สร้างแรงจูงใจในการทำความดี

ธนาคารความดี บ้านเมืองหลวง มีการทำงานรูปแบบเดียวกับ
 ธนาคารทั่วไป โดยสมาชิกนำกิจกรรมความดีที่ปฏิบัติอยู่แล้ว
 มาบันทึกลงในสมุดความดี และฝากไว้กับธนาคารความดี ซึ่งเปิดรับ
 ฝากความดีทุกวันเสาร์ที่ ๑ และเสาร์ที่ ๓ ของเดือน โดยการทำความดี
 แต่ละครั้งจะต้องได้รับการรับรองจากเจ้าของงาน

สมุดธนาคารความดี

(สุขภาพดี มีคุณธรรม)

บัญชีความดีเลขที่.....

ชื่อเจ้าของบัญชี.....

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ต.ป่าหุ่ง อ.พาน จ.เชียงราย

โทรศัพท์.....

ที่สมาชิกเข้าไปช่วยเหลือ
นั่นเอง เช่น พัฒนาพื้นที่วัด
ให้เจ้าอาวาสรับรอง เด็กทำ
ความดีที่โรงเรียน ให้คุณครู
เป็นผู้รับรอง เป็นต้น สำหรับ
ความดีที่นำมาฝากธนาคาร
ได้นั้น แบ่งเป็น ๕ หมวด

คือ **หมวดที่ ๑ การมีส่วนร่วมในงานสาธารณกุศลต่าง ๆ** เช่น
งานพัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาวัด เป็นต้น **หมวดที่ ๒ การเสียสละ**
อาทิ บริจาคเงินหรือสิ่งของเครื่องใช้จำเป็นให้กับคนยากจน/
ผู้ขาดแคลน อาสาสมัครช่วยเหลือดูแลผู้พิการ/ผู้สูงอายุ/ผู้ป่วย
ติดเตียง **หมวดที่ ๓ การปฏิบัติธรรม** การเข้าร่วมทำบุญในวัน
สำคัญทางศาสนา อาทิ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันมาฆบูชา
วันวิสาขบูชา **หมวดที่ ๔ การสร้างเสริมสุขภาพ** เช่น การทานอาหาร
ปลอดภัย การออกกำลังกาย เป็นต้น โดยการทำความดีทั้ง
๔ หมวดนั้น จะถูกเปลี่ยนเป็นคะแนนความดี กิจกรรมละ ๕ คะแนน
และหมวดที่สำคัญที่สุด คือ **หมวดที่ ๕ การละเว้นจากการดื่มสุรา**
สูบบุหรี่ และยาเสพติดทุกชนิด จะได้คะแนนความดี กิจกรรมละ
๑๐ คะแนน เนื่องจากยาเสพติดก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและ
ความสูญเสียต่อชุมชน ทั้งด้านสุขภาพ การทำงาน ชีวิต และทรัพย์สิน
เงินทอง ทั้งนี้ได้กำหนดเงื่อนไขการนำคะแนนความดีมาแลกเปลี่ยน
เป็นสิ่งของเครื่องใช้อุปโภคบริโภค คือ สมาชิกต้องทำความดี
อย่างต่อเนื่อง ครบ ๖ เดือน และมีคะแนนความดีสะสมขั้นต่ำ
๑๐๐ คะแนน จึงจะสามารถเบิกถอนแลกของรางวัลได้

ว/ด/ป	การทำความดี	ฝาก	ถอน	คงเหลือ
๒๕๖๓	ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	๕	-	๕.๐๐
๒๕๖๓	ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	๕	-	๑๐.๐๐
๒๕๖๓	ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	๑๐	-	๒๐.๐๐
๒๕๖๓	ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	๕	-	๒๕.๐๐
๒๕๖๓	ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	๑๐	-	๓๕.๐๐
๒๕๖๓	ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	๕	-	๔๐.๐๐
๒๕๖๓	ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	๑๐	-	๕๐.๐๐
๒๕๖๓	ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	๕	-	๕๕.๐๐

เมื่อสมาชิกสะสมคะแนนความดีได้จำนวนหนึ่ง สามารถนำมาแลก
เครื่องใช้อุปโภคบริโภคที่จำเป็นได้ เช่น ๑๑๐ คะแนน แลกแปรงสีฟัน
สมุด ดินสอ ปากกา ๕๕๐ คะแนน แลกพัดลม วิทยุ เป็นต้น ซึ่งช่วยลด
ภาระรายจ่ายในครอบครัวที่ได้จากการทำความดี สำหรับสิ่งของเครื่องใช้
หรือรางวัลนั้น ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่
อาทิ พระสงฆ์ ผู้ที่มีฐานะดี อบต.ป่าหุ่ง และ สสส. ผลตอบแทน
ที่ได้รับจากการทำความดีอย่างเป็นรูปธรรมสามารถจูงใจให้คนต้องการ
ทำความดีมากขึ้น ปัจจุบัน คนในชุมชนป่าหุ่งสมัครเป็นสมาชิกถึง
๔๔๒ คน

การขยายผลต่อยอดความดีที่จับต้องได้ สู่การพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

นายพัฒนา ได้นำธนาคารความดี บ้านเมืองหลวง เป็นต้นแบบ
ในการขยายผลการดำเนินงานธนาคารความดีไปยังพื้นที่อื่น
ภายในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ธนาคารความดี
อบต.หัวงม ซึ่งมีการรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน
โดยวุฒิอาสาฯ เป็นผู้ประสานเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายให้คำปรึกษา
ร่วมวางแผน และกำหนดกิจกรรมความดีที่สอดคล้องกับศีล ๕
ซึ่งมีรางวัลเป็นสิ่งของเครื่องใช้อุปโภคบริโภคที่จำเป็น และรางวัล
จูงใจอื่น ๆ อาทิ โบนัสความดี ไปประกาศเกียรติคุณ และโล่เชิดชู
เกียรติคุณ ปัจจุบัน ธนาคารความดี อบต.หัวงม มีสมาชิกกว่า
๔,๐๐๐ คน

ทั้งนี้ ในทุกวันหยุดจะมีเด็ก เยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง
และผู้สูงอายุ มารวมตัวกันที่ธนาคารความดี เพื่อนำสมุดธนาคาร
ความดีที่เต็มไปด้วยเรื่องราวความดีของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ และเล่าเรื่องราวการทำความดีระหว่างกัน
อันเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี และความรักความสามัคคี
ของคนในชุมชนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะเป็นการปลูกฝังทัศนคติ
ที่ดีให้เด็กและเยาวชนตระหนักและเห็นถึงความสำคัญ
ของการทำความดีทุกรูปแบบ แม้ว่าจะเป็นการทำความดี
เพียงเล็กน้อย เช่น ช่วยเหลือผู้สูงอายุข้ามถนน ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน
เก็บขยะ เป็นต้น นับเป็นบันไดขั้นแรกในการพัฒนาจิตใจเด็ก
และเยาวชนให้รู้จักความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ เป็นคนดี
เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา
ชุมชนและสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้คนในสังคมเห็นคุณค่า
ของการทำความดี มีคุณธรรม จริยธรรม ช่วยเหลือแบ่งปัน
และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นการสร้างรากฐานของสังคม
ให้น่าอยู่มากขึ้นในยุคปัจจุบัน สู่การสร้างความเข้มแข็ง
และยั่งยืนของชุมชน ดังนั้น “ธนาคารความดี” จึงเป็นกลไก
สำคัญหนึ่งที่ช่วยสร้างค่านิยมร่วมการทำความดีของคนในชุมชน
ทุกช่วงวัย ผ่านแนวคิด “**ความดีจับต้องได้ มีคุณค่า
และต่อยอดได้**”

การสร้างแรงจูงใจให้คนอยากทำความดี
ควรปรับทัศนคติใหม่ว่าความดีสามารถทำได้
ตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่จำเป็นต้อง
ทุ่มเทแรงกายหรือทุ่มเงินจนหมดตัว
ดังคำกล่าวที่ว่า “ขุนเขาไม่ต้องการ
หากมีเขื่อนลัดก็เป็นที่เขาเลื่องชื่อ
สายน้ำไม่ต้องการลัด ขอเพียงมีมังกรเรนกาย
ก็บินแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์”

นายพัฒนา สิกธิสมบัตี วุฒิอาสาฯ จ.เชียงราย

การพัฒนา

“นวัตกรรมการเงินเพื่อสังคมด้วยแนวคิด PES”

วุฒิสภาฯ ภาควิชาการเกษตรวันออกได้ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) มีประเด็นการพัฒนาการส่งเสริม “วิถีเกษตรอินทรีย์” และ “วนเกษตร” ที่จะช่วยลดการสร้างมลพิษที่กระทบต่อสภาพแวดล้อมและสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งในการขับเคลื่อนได้นำ **แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ “การตอบแทนคุณค่าของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES)”**^๑ มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างกลไกความเชื่อมโยงให้ผู้บริโภค/ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการ “จ่ายค่าตอบแทน” ให้กับเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์ อันเป็นการสร้าง/แบ่งปันความรับผิดชอบต่อการดูแลรักษาระบบนิเวศร่วมกัน

^๑ การตอบแทนคุณค่าของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES) เป็นแนวคิด/มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในการประเมินมูลค่าการให้บริการของระบบนิเวศ โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้ได้รับประโยชน์และบริการจากระบบนิเวศ หรือผู้ซื้อ (Buyers) ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป หรือภาคธุรกิจเอกชน “ตอบแทนคุณระบบนิเวศ” ให้แก่ผู้ดูแลและให้บริการระบบนิเวศ หรือผู้ขาย (Service Providers or Seller)

วุฒิสภาฯ กับการแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมด้วยเกษตรอินทรีย์

วุฒิสภาฯ ภาควิชาการเกษตรวันออก (กลุ่มวนเกษตร) ได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่าย อาทิ มูลนิธิอีเอสดี ฟอรัม และกองทุนสิ่งแวดล้อม จัดทำ **“โครงการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์ รอบพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก”** เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสู่ “เกษตรอินทรีย์” เพื่อเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับตัวรับมือกับผลกระทบจาก Climate Change ได้อย่างยั่งยืน ในการดำเนินงานได้จัดตั้ง **“กองทุนสนับสนุนป่าครอบครัวเพื่อปรับตัวรับมือโลกร้อน”** ให้เป็น **กลไกการเงินเพื่อสังคม (Social Finance)**^๒ ที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งทุน

^๒ กลไกการเงินเพื่อสังคม (Social Finance) เป็นแนวคิดที่มุ่งใช้กลไกทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เงินทุน กองทุน การทำธุรกรรมทางการเงิน หรือการลงทุนเพื่อสังคม มาเป็นเครื่องมือในการสร้างผลลัพธ์ที่ดีให้แก่ชุมชนและสังคม

สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยพัฒนาขีดความสามารถในการปรับตัว และลดผลกระทบจาก Climate Change ในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเป็นช่องทางระหว่างผู้บริโภคและเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ รอบป่ารอยต่อในการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศป่าดงวันออกร่วมกัน โดยมีวิสาหกิจ (เครือข่ายวนเกษตร) ตัวแทนเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์ รอบเขตป่ารอยต่อทั้ง ๕ จังหวัดภาคตะวันออก และมหาวิทยาลัยบูรพา ร่วมกันทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารกองทุน

รูปแบบ เชื้อไข และผลลัพธ์การขับเคลื่อนกองทุน

กองทุนสนับสนุนป่าครอบครัว จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งทุน สนับสนุนให้เกษตรกรรอบพื้นที่ป่ารอยต่อภาคตะวันออก ปรับเปลี่ยน วิธีการผลิตจาก “เกษตรเคมี” สู่ “เกษตรอินทรีย์” พร้อมพัฒนา ขีดความสามารถในการรับมือกับ Climate Change นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้เกษตรกร “สร้างป่าครอบครัว” เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ให้กับชุมชน เงื่อนไขของกองทุนกำหนดให้ผู้เข้าร่วมต้องอาศัย อยู่ในพื้นที่รอบเขตป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก และมีสิทธิ์ ครอบครอง หรือใช้ประโยชน์ที่ดิน/แปลงเกษตรดังกล่าว โดยแปลงเกษตร ที่เข้าร่วมจะต้องมีการปลูกพืชหลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิด การสร้างสมดุลร่วมกันของชนิดพันธุ์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ด้านปัจจัย ๔ ได้แก่ อาหาร ยา ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม ได้ในระยะยาว โดยเกษตรกรจะได้รับเงินสนับสนุน แปลงละ ๑,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี

การดำเนินงานที่ผ่านมา เกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกได้นำ เงินทุนไปต่อยอดพัฒนาอาชีพเกษตรอินทรีย์ และปลูกป่าครอบครัว ในหลายรูปแบบ ทั้งการขยายและปรับเปลี่ยนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ กว่า ๑๙๙ ไร่ การลดต้นทุนด้วยการสร้างปัจจัยการผลิตด้วย ตนเอง อาทิ ปุ๋ยหมัก เมล็ดพันธุ์ การพัฒนาผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ ที่มีมาตรฐานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ งานใบไม้ ถักจากเชือกกล้วย รวมถึงการขอรับรองมาตรฐานฉลากสีเขียว ตลอดจนการสร้างตลาด เพื่อกระจายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปยังผู้บริโภค อาทิ ตลาดสินค้าเกษตร อินทรีย์บ้านทุ่งพระยา ตลาดชุมชน คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ บ่อทอง (คทช.บ่อทอง) และการออกร้านจำหน่ายสินค้าในโครงการ ตลาดสีเขียว (ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

หรือ สสส.) และผ่านช่องทางออนไลน์ “The Basket” นอกจากนี้ ผู้บริโภคที่สนับสนุนเงินเข้ากองทุนยังได้รับ ผลผลิตบางส่วนจากเกษตรกร นับเป็นการสร้างความสัมพันธ์ ที่เกื้อกูลกันระหว่างผู้บริโภคในเมืองและเกษตรกรในท้องถิ่น

ปัจจุบัน กองทุนสนับสนุนป่าครอบครัว มีเกษตรกร เป็นสมาชิกประมาณ ๒๐๐ ราย โดยกำหนดเป้าหมาย ในการสร้างป่าครอบครัว จำนวน ๕๐๐ ไร่ ภายในปี ๒๕๖๘ และเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๐๐๐ ไร่ ภายในปี ๒๕๗๐ **กองทุน สนับสนุนป่าครอบครัวเพื่อปรับตัวรับมือโลกร้อน ภายใต้แนวคิด PES** จึงถือเป็นนวัตกรรมการเงิน เพื่อสังคมที่ช่วยให้เกษตรกรรายย่อยเข้าถึงแหล่งทุน สามารถยกระดับอาชีพเกษตรอินทรีย์ให้มีความมั่นคง ทางรายได้มากขึ้นเฉลี่ย ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ บาท/ราย/เดือน และมีตลาดรองรับผลผลิตอย่างต่อเนื่อง พร้อมเป็นกลไก เชื่อมโยงระหว่างผู้บริโภคในเมืองกับเกษตรกรผู้ดูแลระบบนิเวศ ในชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังช่วยยกระดับบทบาทของเกษตรกร จาก “ผู้ใช้ทรัพยากร” ไปสู่ “ผู้ดูแลระบบนิเวศ” ที่สร้างคุณค่าให้กับสังคม และที่สำคัญยังช่วยลดการปล่อย คาร์บอนไดออกไซด์จากปุ๋ยเคมีได้ ๒๔๒,๒๓๓ Kg CO₂e^๓ ต่อปี เทียบเท่ากับการปลูกต้นไม้ถึง ๒๔๒,๒๓๓ ต้น

กล่าวได้ว่า **การพัฒนากลไกการเงินเพื่อสังคม ด้วยแนวคิด PES** จะนำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมและ ค่านิยมของสังคมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้สังคม ตระหนักถึงมูลค่าทางเศรษฐกิจของระบบนิเวศและ ส่งเสริมพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเป็นกลไก สำคัญในการแก้ไขปัญหาโลกร้อนระยะยาว

^๓ CO₂e (คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) เป็นหน่วยวัดที่รวมผลกระทบ ของก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ เทียบกับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ป่านีสามารถเป็นมรดก ผลที่เกิดขึ้น จากการปลูกป่า คือ ปัจจัยสี่ ที่อยู่ในปากถึงส่งต่อมาถึงรุ่นผม

นายเศรษฐี เข้มเอี่ยม
กรรมการมูลนิธิพัฒนาไท และวิสาหกิจ
จ.ฉะเชิงเทรา

“ธนาคารเวลา” เชื่อมสายใยชุมชน

ด้วยการแบ่งปันและสร้างมูลค่าให้ชีวิต

ตำบลบางด้วนตระหนักถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ จึงนำธนาคารเวลามาเป็นกลไกในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลซึ่งกันและกัน โดยให้ความสำคัญกับการออม “เวลา” ของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนบริการอย่างอื่นจากสมาชิกในยามที่จำเป็น และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกทุกกลุ่มวัยในชุมชน ซึ่งวุฒิสภาธนาคารสมองจังหวัดตรัง ได้นำแนวคิดและจุดประกายการนำธนาคารเวลามาใช้ในชุมชน ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นจุดเด่นของธนาคารเวลาที่ชุมชนอื่นสามารถมาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของตนเองได้

ครั้งแรกที่ประเทศไทยเปิด ๕๐ ปีมาแล้ว และถูกนำไปประยุกต์ใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยเริ่มให้ความสนใจเมื่อ ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา โดยนำแนวคิดดังกล่าวมาประกอบ การสร้างระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชน ดังนั้น ธนาคารเวลา จึงทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนค่าตอบแทนจากการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นเวลาในบัญชีธนาคารเวลา ที่สามารถเบิกเวลา มาใช้ได้ในยามฉุกเฉิน

พื้นที่สื่อกลางการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือของชุมชน

ตำบลบางด้วน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เป็นพื้นที่ต้นแบบรองรับสังคมสูงวัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือเอื้ออาทรและการสร้างคุณค่าของคน จึงจัดตั้ง “ธนาคารเวลาตำบลบางด้วน” ขึ้น เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมในการดูแลซึ่งกันและกัน และเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในชุมชน ด้วยการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับที่ทุกคนรู้ถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนประสาน

เครือข่ายทางสังคมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยมีนายไพฑูรย์ หนูอินทร์ วุฒิสภา จังหวัดตรัง เป็นแกนนำในการนำธนาคารเวลามาใช้ในชุมชน

ทำหน้าที่เป็นกรรมการที่ปรึกษาธนาคารเวลาตำบลบางด้วน มีบทบาทในการกำหนดทิศทาง แนวทางการทำงาน ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และกำหนดหลักเกณฑ์ กฎกติกา กิจกรรมต่าง ๆ

นิยามธนาคารเวลา

“ธนาคารเวลา (Time Bank)” คือ ระบบการแลกเปลี่ยนบริการ และทักษะในชุมชน โดยสมาชิกจะสะสม “เวลา” ของการทำงานช่วยเหลือผู้อื่นหรือทำประโยชน์เพื่อสังคม แลกเปลี่ยนค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน และนำไปเก็บออมในสมุดบัญชีเวลา สำหรับนำไปแลกเปลี่ยนเป็นบริการที่ตนเองต้องการจากสมาชิกคนอื่นได้ เหมือนการออมเวลาเพื่อนำมาใช้ในยามจำเป็น ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งนี้ ธนาคารเวลาเกิดขึ้น

ซึ่งธนาคารเวลาฯ ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายในพื้นที่ที่หลากหลาย ได้แก่ อบต. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงเรียนผู้สูงอายุ สมาคมกลุ่มชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยเฉพาะสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการทำงาน ทั้งนี้ ธนาคารเวลาตำบลบางด้วนได้ใช้พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วน (อบต.บางด้วน) เป็นสถานที่ทำการ ปัจจุบัน มีสมาชิก ๙๓ คน

กลไกที่ใช้ “เวลา” แทน “เงิน”

ธนาคารเวลาตำบลบางด้วน มีคณะกรรมการทำหน้าที่ดูแลการดำเนินงานในภาพรวม ได้แก่ ประสานงาน วางแผน วางระบบการจัดตั้งธนาคารเวลา กำหนดกฎเกณฑ์กติกา ระเบียบต่าง ๆ เก็บข้อมูล ศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา จัดทำฐานข้อมูลสมาชิกและบันทึกการสะสมเวลา รวมถึงการหาแนวทางแก้ไข ติดตามประเมินผลและพัฒนาการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รวมทั้งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เชื่อมประสานระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ โดยมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน คือ ใช้**เครดิตเวลาแลกบริการ** กิจกรรมการทำงานทุกรูปแบบของสมาชิก จะมีค่าที่เท่ากัน คือ **การให้ความช่วยเหลือกิจกรรม ๑ ชั่วโมง จะได้รับ ๑ เครดิตเวลา** การลงบันทึกในสมุดธนาคารเวลาและสะสมเวลาเสมือนออมเงินในบัญชีธนาคาร หากจำเป็นต้องการขอรับความช่วยเหลือสามารถเบิกเวลามาใช้ได้ ซึ่งตำบลบางด้วนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ชุมชนดูแลซึ่งกันและกัน ครอบคลุมทั้งการแลกเปลี่ยนทักษะประสบการณ์ และบริการขั้นพื้นฐาน อาทิ การพาไปโรงพยาบาล ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ตัดต้นไม้ ดูแลบ้าน ฝ้าไข และดูแลผู้สูงอายุ เช่น ตัดเล็บ ตัดผม เป็นต้น โดยสมาชิกสามารถ**ทำกิจกรรมแบบกลุ่ม**

ด้วยการแลกเปลี่ยนแต้มเครดิตเวลาจากส่วนกลางไปเป็นงานสันตนาการ งานมงคล พิธีการต่าง ๆ อาทิ การเดินเข้าจังหวัด (บาสโลบ) กลองยาว ดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้ หากชักชวนคนมาเป็นสมาชิกใหม่ในกิจกรรมกลุ่มได้ จะมีแต้มเครดิตพิเศษ และ**กิจกรรมแลกเปลี่ยนทักษะเฉพาะตัวบุคคล** เช่น งานเกษตร งานบ้าน งานครัว งานช่าง งานสันตนาการ งานอำนวยความสะดวก เป็นต้น ส่งผลให้ชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี เอื้ออาทร ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่มีลูกหลานดูแล นับเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับในเวลาเดียวกัน

ธนาคารเวลากับการเตรียมรับมือสังคมสูงวัย

ด้วยความร่วมมือและมองการณ์ไกลของท้องถิ่นและคนในชุมชนตำบลบางด้วน เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยในอนาคต ในการให้ความช่วยเหลือ ดูแล และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างความสมัครสมานสามัคคีกัน จึงได้นำธนาคารเวลาบรรจุในแผนและเป็นนโยบายเพื่อการพัฒนาชุมชนของ อบต.บางด้วน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการธนาคารเวลาอย่างเป็นทางการ ทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน และจัดกิจกรรมธนาคารเวลาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้ชุมชนและผู้สนใจเข้าไปเรียนรู้และปรับใช้ตามบริบทของตนเอง ทั้งนี้ ชุมชนต้องเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุร่วมกับ อบต. เพื่อรองรับสังคมสูงวัยของสังคมไทยในอนาคต นับเป็นมิติใหม่ของการจัดตั้งธนาคารเวลาต้นแบบที่ อบต. ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

การนำ “ธนาคารเวลา” มาปรับใช้ในระดับบางด้วน หัวใจสำคัญ คือ ความเชื่อใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่หาซื้อไม่ได้ “ธนาคารเวลา” เป็นมาตรการช่วยเหลือที่ก่อคุณประโยชน์ระบบลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ และสร้างความเท่าเทียมในสังคม

นายไพฑูรย์ หนูอินทร์ วัฒนธรรม อบต.บางด้วน

ด้านการส่งเสริมอาชีพ รางใต้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต

ให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องเสียงโบราณ นายประพันธ์ พิพัฒน์สุข วุฒิอาสาฯ จ.นครพนม บรรยายและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องเสียงโบราณ และเครื่องขยายเสียงแบบใช้หลอดสุญญากาศ ให้แก่นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ แผนกอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีผู้เข้าอบรมจำนวน ๓๕ คน ณ วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี เมื่อวันที่ ๓ ก.ค. ๒๕๖๘

เปิดศูนย์เรียนรู้ไร่อัมฤกษ์ นายอัมฤกษ์ สมชื่อ วุฒิอาสาฯ จ.น่าน พร้อมเครือข่าย ร่วมพิธีเปิดศูนย์ประสานงานมูลนิธิสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และศูนย์เรียนรู้ไร่อัมฤกษ์ อ.ปัว รวมทั้งจัดเสวนาเรื่อง “การขยายผลจากแหล่งการเรียนรู้ไร่อัมฤกษ์สู่ชุมชน” และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยน้ำอินทรีย์ การจัดการน้ำ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยในพื้นที่จังหวัดน่าน ณ ศูนย์ประสานงานมูลนิธิสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์ฯ และศูนย์เรียนรู้ไร่อัมฤกษ์ เมื่อวันที่ ๖ ก.ค. ๒๕๖๘

โครงการเลี้ยงไก่ไข่แบบโรงรง วุฒิอาสาฯ จ.ปัตตานี ร่วมกับเครือข่ายขับเคลื่อนฮุกุมปากัด (ธรรมนุญหมู่บ้าน) ๙ ตี จัดประชุมคณะกรรมการเครือข่ายฯ เพื่อจัดทำโครงการกลุ่มเยาวชนเลี้ยงไก่ไข่แบบโรงรงของฮุกุมปากัด ตีที่ ๓ การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และหารื้อแนวทางการสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรม เมื่อวันที่ ๑๒ ก.ค. ๒๕๖๘

จัดเสวนาขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิอาสาฯ จ.พัทลุง จัดเสวนาเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ผ่านพลังความรู้และประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ในโครงการ “วิถียั่งยืน คืบภูมิปัญญาสู่สังคม” โดยเน้นแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นเข็มทิศสำคัญในการพัฒนา โดยมีนายธราวุธ ช่วยเกิด รองผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง เป็นประธานการเสวนา และขอแสดงความยินดีกับ “แม่เฒ่า ปลาตุกร้าบ้านโงกน้ำ” ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศนวัตกรรมพื้นที่ ซึ่งวุฒิอาสาฯ เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ณ โรงงานแปรรูปปลาตุกร้าบ้านโงกน้ำ อ.ควนขนุน เมื่อวันที่ ๑๖ ก.ค. ๒๕๖๘

ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ นายทัศนัยไชย เปรมศิริดำรงกุล วุฒิอาสาฯ จ.พิจิตร เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดพิจิตร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘ อาทิ โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดพิจิตร และโครงการงบเงินอุดหนุนเฉพาะกิจที่จัดสรรให้ อบต.จัวราย อ.ตะพานหิน ณ ศาลากลางจังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ ๒๓ ก.ค. ๒๕๖๘

หารือแนวทางการดำเนินงานของชาวสวนผลไม้ นายธนเดช ณัฐวัฒน์จิระประไพ และนางสาวเนตรนภา แดงนิม วุฒิอาสาฯ จ.ชุมพร พร้อมด้วยกลุ่ม NewGen จ.ชุมพร และ Young Smart Farmer (YSF) ประชุมร่วมกับสมาคมชาวสวนไม้ผลจังหวัดชุมพร อาทิ ผู้นำเกษตรกร ประธานแปลงใหญ่ ประธานกลุ่มมังคุด และหน่วยงานภาครัฐ เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของสมาคมชาวสวนไม้ผล จ.ชุมพร ในการพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการตลาด โดยเข้าเยี่ยมชมบริษัทรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรและเจรจาซื้อขายผลไม้และผักอื่น ๆ อันเป็นการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ ก.ค. ๒๕๖๘

ด้านการส่งเสริมอาชีพ ราชได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต

ล่องเรือไหว้พระ ๙ วัด วุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ร่วมกับชุมชนบางกร่าง และบางระโงก จัดกิจกรรม “ล่องเรือ ไหว้พระ ๙ วัด” เพื่อเชิญชวนให้คนมาสัมผัสเสน่ห์บางกร่างในมุมที่อบอุ่นและเปี่ยมด้วยพลังจากชุมชน โดยมีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ ขนมหอดอกจอก วัดบางระโงก เข้มกลัดดอกไม้วันแม่ของกลุ่มสตรีและผู้สูงอายุวัดบางกร่าง และขายสินค้าจากชุมชน ณ วัดบางกร่างและวัดบางระโงก อ.เมืองนนทบุรี เมื่อวันที่ ๒๗ ก.ค. ๒๕๖๘

บ้านสะอาด-ชุมชนมั่นคง-เศรษฐกิจพอเพียง นายภณุตส์ นาคเพชร วุฒิสภา จ.นครศรีธรรมราช พร้อมด้วยนายก อบต.นาเรียง หน่วยงานภาครัฐ และชาวบ้านต้นแบบตำบลนาเรียง ร่วมหารือแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรม “บ้านสะอาดที่สุดในประเทศไทย” เพื่อสร้างแบบอย่างสิ่งแวดล้อมที่ดีในครัวเรือน ควบคู่กับการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และมุ่งหวังให้ตำบลนาเรียงเป็นพื้นที่นำร่องระดับจังหวัด ในการสร้าง “บ้านสะอาด-ชุมชนมั่นคง-เศรษฐกิจพอเพียง” ณ ต.นาเรียง เมื่อวันที่ ๔ ส.ค. ๒๕๖๘

ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อบรมเยาวชนรากฐานประชาธิปไตย FOD นายขจิต นาวิระ วุฒิสภา จ.สิงห์บุรี ในนามคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคประชาชน เป็นประธานและเข้าร่วมโครงการอบรม “เยาวชนรากฐานประชาธิปไตย (Foundations of Democracy - FOD)” เพื่อส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยให้แก่ นักเรียน โรงเรียนวัดท่าอิฐและโรงเรียนสิงห์บุรี จำนวน ๕๐ คน ณ โรงเรียนสิงห์บุรี เมื่อวันที่ ๓๑ ก.ค. ๒๕๖๘

ด้านการสาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์

ให้ความรู้และจัดทำแบบประเมินด้านพัฒนาการเด็ก นายวิเชียร จิตต์พิศาล วุฒิสภา จ.พังงา ในนามศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชน เครือข่ายสร้างสุขพังงา จัดประชุมผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.บางม่วง และบ้านน้ำเค็ม เพื่อให้ความรู้ด้านพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี รวมทั้งจัดทำแบบประเมินพัฒนาการเด็ก ณ อบต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า เมื่อวันที่ ๔ ก.ค. ๒๕๖๘

ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม

ประชุมเตรียมความพร้อมการคัดเลือกหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น นางวาสนา ชันธฤทธิกุล วุฒิสภา จ.บุรีรัมย์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานพัฒนาชุมชน จ.บุรีรัมย์ อบต.บ้านยาง สภาวัฒนธรรมอำเภอลำปลายมาศ และคณะกรรมการกลุ่มสหกรณ์ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม บ้านหัวสะพาน ประชุมวางแผนการดำเนินงานและเตรียมความพร้อมการคัดเลือกหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น “หม่อมงามจิตต์บุรฉัตร” รางวัลสร้างเสริมคนดีมีคุณธรรม ประจำปี ๒๕๖๘ ณ บ้านหัวสะพาน อ.พุทไธสง เมื่อวันที่ ๖ ส.ค. ๒๕๖๘

ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประชุมขับเคลื่อนการนำใช้ผังตำบลเพื่อการจัดการช้างป่า สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มูลนิธิพัฒนาไท (มพท.) และวุฒิสภา จ.สระแก้ว ร่วมจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ “ขับเคลื่อนการนำใช้ผังตำบลเพื่อการจัดการช้างป่า ในเขตพื้นที่ความเสี่ยงระดับสูง” เพื่อทบทวนข้อมูลนำเข้าจากการใช้เครื่องมือผังตำบล มาจัดการปัญหาช้างป่าออกนอกพื้นที่อนุรักษ์ “ทุ่งมหาเจริญโมเดล” รวมทั้งระดมความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหา ณ อบต.ทุ่งมหาเจริญ อ.วังน้ำเย็น เมื่อวันที่ ๑๖ ก.ค. ๒๕๖๘

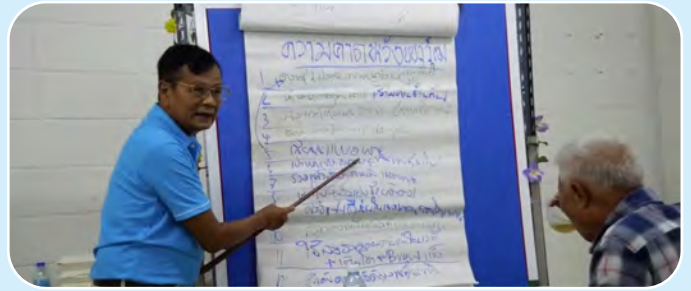
แลกเปลี่ยนความคิดเห็น-วันออกพอร์ม นายครรชิต เข้มเฉลิม กรรมการมูลนิธิพัฒนาไท และวุฒิสภาฯ จ.ฉะเชิงเทรา ร่วมเวที “ตะวันออกพอร์ม” เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด และติดตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก รวมทั้งร่วมออกแบบเครื่องมือสำรวจพื้นที่ภูมินิเวศเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในรูปแบบต่าง ๆ ณ โรงแรมทีวินเทจ บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ ก.ค. ๒๕๖๘

ขับเคลื่อน SDG Lab พื้นที่ขยายผลลุ่มน้ำแม่กลอง ผู้แทนวุฒิสภาฯ ๓ จังหวัด ลุ่มน้ำแม่กลอง ได้แก่ จังหวัดสมุทรสงคราม ราชบุรี และกาญจนบุรี เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ “พัฒนาศักยภาพเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ราชบุรี และกาญจนบุรี” เพื่อเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการจัดทำผังน้ำชุมชน การเก็บข้อมูลแหล่งน้ำผ่านแอปพลิเคชัน และการวิเคราะห์สมมูลน้ำชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนข้อมูลในการจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างวันที่ ๑๘-๑๙ มิ.ย. ๒๕๖๘ ณ โรงแรมราชศุภมิตร กาญจนบุรี และการประชุม “เวทีวิเคราะห์ข้อมูลน้ำชุมชนเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ราชบุรี และกาญจนบุรี” เพื่อเรียนรู้การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลน้ำชุมชน และสนับสนุนการนำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ระหว่างวันที่ ๒๙-๓๐ ก.ค. ๒๕๖๘ ณ คำแสด ริเวอร์แคว รีสอร์ท จ.กาญจนบุรี

หารือสารปนเปื้อนในแม่น้ำกกและแม่น้ำรวก นายสมเกียรติ ปูกา เลขาธิการวุฒิสภาฯ พร้อมด้วยวุฒิสภาฯ จ.เชียงราย ได้แก่ นายนิรันดร์ แสงคำ นางรัชฎาพร พริทชาร์ต นางเบญจมาศ ประภากร และ รศ.ดร.นิอร สิทธิมงคล ร่วมกับภาคประชาสังคม และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประชุมหารือและให้ข้อเสนอแนะการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับสารปนเปื้อนในแม่น้ำกก และแม่น้ำรวก ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เมื่อวันที่ ๘ ส.ค. ๒๕๖๘

วุฒิสภาฯ ประชุม Morning Talk นายสุรพงษ์ ปนาคกุล ประธานวุฒิสภาฯ และวุฒิสภาฯ จ.ลพบุรี จัดประชุมกลุ่ม Morning Talk เพื่อกำหนดแนวคิด ทิศทางการขับเคลื่อน/พัฒนา จ.ลพบุรี ณ ห้องประชุมอาคาร พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ อ.เมืองลพบุรี รวมทั้งปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๘ ณ อ่างเก็บน้ำห้วยกระแทก เมื่อวันที่ ๒ ส.ค. ๒๕๖๘

พิจารณาแผนงานและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน นายวิบูลย์ บุญสุวรรณ ประธานวุฒิสภาฯ และวุฒิสภาฯ จ.นครสวรรค์ ร่วมประชุมคณะกรรมการคลังปัญญาผู้สูงอายุ และศูนย์วุฒิสภาฯ นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำเสนอและพิจารณาแผนงานและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ประจำปี ๒๕๖๘-๒๕๗๐ อาทิ การจัดทำเว็บไซต์สมาชิกคลังสมองและคลังปัญญาจังหวัดนครสวรรค์ การทนายได้ประจำปี ๒๕๖๘ และการจัดตั้งวุฒิสภาฯ ประจำอำเภอ ณ สมาคมข้าราชการบำนาญนครสวรรค์ เมื่อวันที่ ๕ ส.ค. ๒๕๖๘

ขอเชิญชมภาพยนตร์สั้นเสริมสร้างความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับธนาคารสมองและวุฒิสภาธนาคารสมอง
เรื่อง **เกษียณแล้ว...จะทำอะไร !!** จาก YouTube ธนาคารสมอง มูลนิธิพัฒนาไท

ช่องทางการติดต่อ และประชาสัมพันธ์ธนาคารสมอง

● ธนาคารสมอง มูลนิธิพัฒนาไท ●

วุฒิสภาฯ ท่านใดต้องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งาน องค์ความรู้ รวมทั้งข้อคิดเห็นต่าง ๆ สามารถส่งมาที่
กองยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพและความเท่าเทียมทางสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐ หรือ

✉ brainbank@nesdc.go.th ☎ ๐-๒๒๘๐-๔๐๘๕ ต่อ ๓๕๑๒, ๓๕๑๖, ๓๕๒๔ 📠 ๐-๒๒๘๒-๙๐๕๘, ๐-๒๒๘๑-๖๑๒๗

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาติที่ ๑๔/๒๕๒๑
ปณ.ทำเนียบรัฐบาล

เหตุขัดข้องที่นำจ่ายผู้รับไม่ได้

- ☐ ๑. จำนวนไม่ชัดเจน
- ☐ ๒. ไม่มีเลขที่บ้านตามจำนวน
- ☐ ๓. ไม่ยอมรับ
- ☐ ๔. ไม่มีผู้รับตามจำนวน
- ☐ ๕. ไม่มารับภายในกำหนด
- ☐ ๖. เลิกกิจการ
- ☐ ๗. ย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่
- ☐ ๘. อื่นๆ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ธนาคารสมอง กองยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพและความเท่าเทียมทางสังคม

๙๖๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๘-๒๘๔๙ โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๙๐๕๘, ๐-๒๒๘๑-๖๑๒๗ เว็บไซต์ <https://brainbank.nesdc.go.th>